

*О.О. ФАЛЬЧЕНКО, С.В. БРІК***ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті приведена сутність оборотних активів підприємств, що є засобами будь-якого підприємства, які потрібні для його функціонування у різних формах діяльності з метою одержання прибутку. Розглянуто оборотні активи підприємства, які є мобільною частиною сукупного капіталу суб'єктів господарювання, призначені для забезпечення безперервності їхньої операційної діяльності. Їх достатність, швидкість обертання та прибутковість є ключовими критеріями ефективності такої діяльності. Проаналізовано термін оборотних активів вченими науковцями, які трактують це поняття для цілей бухгалтерського обліку і аудиту. Виявлено фактори, які впливають на організацію оборотних активів, обумовлює ритмічність, злагоженість і високу результативність роботи підприємства, його економічне становище і спроможність, прибутковість, можливість зміцнення і оновлення матеріально-технічної бази, забезпечення ефективного розширеного відтворення, досягнення конкурентоспроможності в нових ринкових умовах, збільшення доходів. Розглянуто основну мету обліку і аудиту оборотних активів, є найважливішою складовою будь-якої господарської діяльності підприємства, можуть бути сформовані за рахунок як власних, так і залучених джерел фінансування. Визначено основні завдання аудиту оборотних активів з метою забезпечення безперервного руху оборотних активів на всіх етапах кругообігу з тим, щоб задовольняти потреби виробництва в грошових і матеріальних ресурсах, забезпечувати своєчасність і повноту розрахунків, підвищувати ефективність використання оборотних коштів. Зазначено етапи аудиту оборотних активів, практична реалізація яких залежить від правильного вибору методів оцінки об'єктів управління, значна частка яких належить оборотним активам. Рекомендовано на основі проведеного дослідження заходи для ефективної організації обліку оборотних активів та їх аудиту з метою реалізації збільшення їх величини, що гарно вплине на діяльність підприємства. Зроблено висновок, що облік і аудит оборотних активів є необхідною умовою успішного функціонування підприємства, забезпечують основні види діяльності як складники виробничих процесів, а також стає та безперервне їх відтворення в ході циклу діяльності підприємства.

Ключові слова: оборотні активи; облік оборотних активів; аудит оборотних активів; етапи аудиту; фінансова звітність; баланс

*O. FALCHENKO, S. BRIK***BASIC ASPECTS OF ACCOUNT AND AUDIT OF CIRCULATING ASSETS OF ENTERPRISE**

In the article the brought essence over of circulating assets of enterprises, which are facilities of any enterprise, which are needed for his functioning in the different forms of activity with the aim of receipt of income. The circulating assets of enterprise, which are mobile part of the combined capital of subjects menages, intended for providing of continuity of their operating activity, are considered. The their sufficientness, velocity of circulation and profitability are the key criteria of efficiency of such activity. The term of circulating assets is analysed by scientists by scientists which interpret this concept for the aims of record-keeping and audit. Factors which influence on organization of circulating assets are educed, stipulates a rhythm, harmony and high effectiveness of work of enterprise, him economic position and possibility, profitability, possibility of strengthening and updating of material and technical base, providing of the effective extended recreation, achievement of competitiveness in new market conditions, increase of profits. The primary purpose of account and audit of circulating assets is considered, are the major constituent of any economic activity of enterprise, can be formed due to both own and attracted sourcings. Basic tasks to the audit of circulating assets are certain with the aim of providing of continuous motion of circulating assets on all stages of rotation in order to satisfy the requirements of production in money and material resources, to provide a timeliness and plenitude of calculations, promote efficiency of the use of circulating assets. The stages of audit of circulating assets, practical realization of which depends on the correct choice of methods of estimation of management objects considerable part of which belongs to the circulating assets, are marked. Measures are recommended on the basis of the conducted research for effective organization of account of circulating assets and their audit with the aim of realization of increase of their size which beautifully will influence on activity of enterprise. Drawn conclusion, that an account and audit of circulating assets are a necessary successful operating of enterprise condition, provide the basic types of activity as components of productive processes, and also their permanent and continuous recreation during the cycle of activity of enterprise.

Keywords: circulating assets; account of circulating assets; audit of circulating assets; stages of audit; financial reporting; balance

Вступ. Оборотні активи підприємства набувають істотних змін у формуванні джерел їх фінансування і, в першу чергу, за рахунок нових фінансових інструментів, що найбільш впливають на процес прийняття тактичних та стратегічних управлінських рішень. Все це і ускладнює відображення в обліку господарських операцій та пошук практичних рішень, які впливають на умови і фактори руху оборотних активів. Існує необхідність у створенні такої методики обліку та аудиту оборотних активів, яка б дозволила визначити їх фінансовий стан, була доступною у використанні, зрозумілою та економічно ефективною. Все це підтверджує актуальність теми дослідження та практичну значимість, зумовили вибір теми дослідження та її актуальність.

Актуальним є обґрунтування дієвих заходів, спрямованих на ефективність ведення обліку і проведення аудиту оборотних активів підприємства.

Рекомендовано на основі проведеного дослідження заходи для формування етапів проведення аудиту оборотних активів, що забезпечує задоволення різних потреб підприємств. Правильна організація обліку

оборотних активів та їх аудит на будь-якому підприємстві має суттєве практичне значення, що і визначає напрям подальших досліджень.

Аналіз стану питання. Аналіз останніх публікацій з питань обліку і аудиту оборотних активів в обліково-аналітичному контексті дає можливість вважати, що відсутня єдина визначена методика аудиту оборотних активів, не розроблена узагальнена система показників, які використовуються в аудиті оборотних активів. Оборотні активи займають суттєву частину у структурі активів будь-якого суб'єкта господарювання, саме тому їм необхідно приділяти значну увагу при здійсненні аудиту. Проведена належним чином аудит стану активів, порядку їх збереження, правильності відображення в обліку дозволяє з'ясувати ефективність їх використання та знаходити резерви оптимізації складу та структури.

Мета роботи. Метою даної статті є дослідження сутності обліку оборотних активів організаційних засад аудиту операцій з оборотними активами, що сприятиме удосконаленню організації та методики

аудиту в цілому.

Аналіз основних досягнень і літератури. Питанням організації і методики аудиту оборотних активів присвячено багато ґрунтовних досліджень провідних науковців Білухи М.Т., Бондаря М.І., Бутинця Ф.Ф., Валуєва Б.І., Герасимовича А.М., Гуцайлюка З.В., Давидова Г.М., Дорош Н.І., Загороднього А.Г., та багатьох інших вчених-економістів. Вагомий внесок у сучасну економічну теорію і практику обліку формування та ефективного використання оборотних активів зробили вітчизняні й зарубіжні економісти В. Белолипецький, М. Білик, І.Бланк, Ю.Воробйов, А.Золотарьов, І.Зятковський, В.Ковальов, М.Коробов, А. Поддєрьогін, Р. Радіонов, Л. Ротштейн, Р. Славюк, Р. Сорока, Є. Стоянова, О. Терещенко, М. Черватюк, А. Шило, В. Шокун, Д. Шиян, С. Юрій та ін. Проте, ряд питань щодо методики обліку оборотних активів підприємств вимагає подальших досліджень та розробок. Незважаючи на значний набутий раніше науковий внесок в облік і аудит формування оборотних активів, невирішеними залишаються питання узагальнення основних напрямів аудиту оборотних активів.

Викладення основного матеріалу дослідження. Оборотні активи є засобами підприємства, які потрібні для функціонування його у різних формах діяльності з метою одержання прибутку, а прибуток – це найголовніша мета діяльності підприємства. Також оборотні активи входять до другого розділу балансу підприємства, який надає данні про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Для того, щоб стабільно здійснювати на підприємстві процес виробництва постійно мають бути оборотні засоби в матеріальній формі. Так підприємство повинно мати в необхідних розмірах запаси сировини і матеріалів та інших цінностей. При їх втрачанні збільшуються витрати на виробництво, результатом якого є створення готової продукції.

Активи є важливою складовою будь-якої господарської діяльності підприємства, вони можуть бути сформовані за рахунок як власних так і залучених джерел фінансування.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» активи – це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигід у майбутньому [1].

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва для подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством [2].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» визнає запаси як активи, які:

- утримуються для продажу за умов звичайної господарської діяльності (готова продукція, товари);

- перебувають у процесі виробництва для продажу після його завершення (незавершена продукція);

- існують у формі сировини, матеріалів, призначених для споживання у виробничому процесі, під час виконання робіт або надання послуг [3].

Оборотні активи трактується різними вченими по різному, залежно від етапів розвитку економіки. При умовах ринкової економіки поряд з терміном «оборотні кошти» з'явилися поняття «поточні активи», «оборотні активи», оскільки вітчизняні економісти мали змогу вивчати дослідження іноземних вчених та переймати їх досвід.

Багато вчених прийшли до висновку, що оборотні активи – це активи, що обслуговують один виробничий процес та забезпечують його безперервність. Під цим поняттям також розуміють сукупність всіх майнових цінностей підприємства, які обслуговують певний господарський процес та цілком споживаються протягом одного виробничого циклу. Чітке розуміння сутності оборотних активів має велике практичне значення, оскільки правильне тлумачення економічної термінології, спрощує роботу кожного підприємця, а також допомагає розуміти взаємозалежності між різними факторами виробничо-господарської діяльності підприємства, що у подальшому дозволяє раціонально споживати наявні фінансові ресурси, ефективно управляти оборотними активами та будувати обґрунтовані економічні прогнози щодо доцільності їх використання.

Оборотні активи підприємства набули нових істотних змін у формуванні джерел їх фінансування, в першу чергу, за рахунок нових фінансових інструментів, що найбільш сильно вплинули на процес прийняття тактичних та стратегічних управлінських рішень. Все це ускладнює відображення в обліку господарських операцій та пошук практичних рішень, які впливають на умови і фактори руху оборотних активів [4].

Основним завданням будь-якого виробничого підприємства є доцільне використання оборотних активів. Також для безперервності виробництва важливим нормування та оптимізація джерел фінансування оборотних активів в умовах інфляційних процесів і збільшення конкуренції. Це має велике значення для виконання власної виробничої програми підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами і створення умов для конкурентоспроможного розвитку підприємства.

Внутрішня облікова політика підприємства стосовно оборотних активів повинна передбачити вирішення наступних завдань:

- розробку робочого плану рахунків обліку оборотних активів;
- розробку первинних облікових документів;
- порядок проведення інвентаризації оборотних активів;
- вибір методу оцінки виробничих запасів;
- визначення правил документообігу та технологій обробки;
- порядок руху оборотних активів.

Метою аудиту оборотних активів є встановлення повноти і своєчасності відображення даних в облікових регістрах, правильності ведення обліку оборотних активів відповідно до прийнятої облікової політики, відображення залишків у фінансової звітності.

Основними завданнями аудиту оборотних активів є наступні:

- фактична наявності запасів;
- організація складського господарства, стан збереження запасів;
- організація обліку заготівлі, придбання та витрачання запасів;
- повнота оприбуткування запасів;
- правильність визначення первісної вартості запасів при їх придбанні;
- правильність оформлення надходження та відпуску запасів;
- дотримання лімітів з відпуску запасів;
- правильність формування собівартості продукції (робіт, послуг) за об'єктами калькулювання витрат;
- правильність ведення синтетичного та аналітичного обліку витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), які включаються до собівартості;
- оцінка повноти та правильності відображення господарських операцій із запасами в бухгалтерському обліку та фінансової звітності.

Під час проведення аудиту оборотних активів можуть виникнути потенційні фактори аудиторського ризику:

- нерегулярне ведення бухгалтерських записів та підвищений ризик спотворення звітності;
- неточне розуміння задач аудиту та вимог до відновлення обліку, виправлення помилок;
- відсутність внутрішнього аудиту у зв'язку з обмеженою кількістю облікових працівників.
- використання готівки в розрахунках з партнерами [5].

Отже, у ході аудиту оборотних активів аудиторію потрібно перевірити:

- облікову політику підприємства, правильність ведення бухгалтерського обліку в частині формування даних про активи підприємства;
- правильність та доцільність здійснення господарських операцій, що стосується надходження та вибуття активів;
- відображення активів у фінансовій звітності у всіх суттєвих аспектах відповідно до концептуальної основи фінансової звітності.

Специфічними завданнями аудиту обліку діяльності підприємства є такі основні об'єкти:

- робочий план рахунків, що застосовується на підприємстві;
- система оподаткування та відображення податків в обліку.

Важливе значення в оборотних активах належить запасам, які створюються на підприємстві та зберігаються на складах. До запасів відносяться виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція та товари, які займають найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів підприємства.

Запаси відносяться до складу оборотних активів, тому що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу. Для забезпечення безперервної роботи виробництва, на складах завжди повинні бути виробничі запаси в межах норм, передбачених потребою підприємства. У складських приміщеннях підприємств здійснюються господарські операції зі збереження виробничих запасів [6].

Матеріали і сировина є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та у структурі витрат підприємств, а також при визначенні результатів господарської діяльності підприємства [7].

До об'єктів аудиту операцій з оборотними активами, особливо запасів можна віднести елементи облікової політики, де відображають: перелік витрат, що не включаються до первісної вартості запасів; порядок відображення в обліку запасів, що не принесуть підприємству економічної вигоди в майбутньому; порядок обліку випуску готової продукції; методи оцінки та списання виробничих запасів; порядок визначення первісної вартості запасів, виготовлених власними силами.

Дебіторська заборгованість завжди вимагає зосередження уваги на її розмірі, оскільки суттєвий дисбаланс між станом дебіторської та кредиторської заборгованості відволікає грошові кошти з процесу виробництва, тому найбільш прийнятним є значення даного співвідношення на рівні один до одного.

Дебіторська заборгованість є однією з важливих видів оборотних активів підприємства. У той же час надмірний обсяг виникнення дебіторської заборгованості, порушення термінів її погашення чи неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів підприємства. Аудитори повинні звертати увагу на збільшення обсягів дебіторської заборгованості, що свідчить про відволікання засобів не за призначенням, їхнє неефективне використання.

Дебіторська заборгованість разом з виробничими запасами найчастіше складає значну частку в структурі активу балансу підприємства. Створення великих обсягів дебіторської заборгованості викликає низьку платоспроможність підприємства. Для проведення розрахунків по зобов'язаннях підприємству доводиться перетворювати високоліквідні активи на грошові кошти [8].

До швидкозношуваних предметів відносять предмети, що служать менш як один рік (незалежно від їх вартості) або мають, вартість, яка менша від встановленої норми за одиницю (незалежно від строку служби). Водночас є й інші ознаки (спецодег, спецобладнання тощо), за якими матеріальні цінності відносять по групи оборотних. Основою побудови бухгалтерського обліку швидкозношуваних предметів є їх економічна класифікація, а головною ознакою, взятою за основу класифікації є склад і функціональна роль цих предметів у процесі виробництва. При аудиті розглядають порядок списання вартості МШП при їх передачі в

експлуатацію та порядок списання МШП, непридатних для подальшої експлуатації.

В процесі господарської діяльності підприємства здійснюють грошові операції. Основу обліку грошових коштів зумовлює їх класифікація за призначенням та за місцем зберігання. За призначенням грошові кошти поділяються на кошти для обороту оборотні та для спеціального призначення необоротні. За місцем зберігання на грошові кошти в банку, касі підприємства, у підзвітних осіб, вкладені у еквіваленти цінні папери тощо [9].

При аудиті грошових коштів треба звертати увагу на:

- об'єктивне відображення руху грошових коштів в первинних документах;
- своєчасне проведення інвентаризації грошових коштів;
- дотримання розрахунково-касової дисципліни;
- розрахунки за підзвітними сумами;
- залишки грошових коштів та їх рух у звітності [10].

Кожен аудит ретельно планується. Планування необхідне для складання програми проведення аудиту, визначення процедур його проведення, обсягів аудиту, необхідних для виконання аудиту ресурсів, характеру та складності аудиторських завдань тощо [11].

Під час розробки плану та програми аудиту оборотних активів враховують:

- цілі аудиту;
- період, який охоплено аудитом;
- процедури, які використовуються аудитором;
- характер і масштаби, що необхідні для досягнення цілей аудиту;
- конкретні ризики, процеси та угоди, що підлягають аудиту;
- методи та прийоми аудиту [12].

Для успішної роботи керуюча програма повинна використовувати наступні дані:

- перелік усіх аудиторських задач;
- данні про взаємозалежність задач обліку та аудиту;
- сукупність факторів, які забезпечують можливість рішення кожної аудиторської задачі;
- данні про послідовність вирішення задач;
- рішення про виконання кожної аудиторської задачі.

Послідовність аудиту оборотних активів повинна складатися з цілого ряду дій:

- данні, які необхідні для оцінки ведення бухгалтерського фінансового обліку оборотних активів;
- відповідності даних бухгалтерського фінансового обліку і фінансової звітності вимогам чинного законодавства і нормам облікової політики;
- планування аудиту;
- формування даних з обліку оборотних активів, їх своєчасності відображення в бухгалтерському обліку;
- аналіз балансу і даних інших форм фінансової звітності;
- узагальнення результатів.

Для досягнення цілей аудиту оборотних активів підприємства потрібно застосовувати конкретні способи та методики для аудиту фінансової звітності в частині активів. Різні підприємства мають певні специфічні характерні риси, які аудитор повинен враховувати при проведенні аудиту та при вивченні середовища суб'єкта господарювання. Сюди доцільно віднести:

- недосконалість та суперечливість нормативно-правової бази, яка регулює фінансово-господарську діяльність та бухгалтерський облік підприємств;
- відсутність єдиної методологічної бази з бухгалтерського обліку;
- невідповідність бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах;
- обмежена кількість джерел доходу;
- спрощена система ведення бухгалтерського обліку тощо.

Аналітичні процедури при аудиті оборотних активів необхідно здійснювати в такій послідовності:

- перший етап підготовки до аудиту оборотних активів укладається договір на проведення аудиту оборотних активів, який є основним документом, який засвідчує факт досягнення домовленості між замовником та виконавцем аудиту;
- другий етап проводить планування аудиту, яке допоможе аудиторів належним чином організувати свою роботу;
- третій етап аналізує структуру і динаміку оборотних активів підприємства, темпи їх зміни зіставляти з темпами зміни обсягу реалізації продукції, вивчати динаміку питомої ваги оборотних активів в структурі майна підприємства;
- четвертий етап вивчає динаміку оборотних активів в розрізі основних видів запасів, матеріалів, готової продукції, дебіторської заборгованості, залишків грошових активів;
- п'ятий етап оцінює оборотність оборотних активів на основі розрахунку тривалості обороту, коефіцієнту оборотності;
- шостий етап аналізує ефективність використання оборотних активів на підприємстві;
- сьомий етап визначає потреби підприємства в оборотних активах для здійснення майбутньої діяльності;
- восьмий етап передбачає складання аудиторського звіту.

Аудит обліку оборотних активів у сфері правління оборотними активами вимагає вирішення наступних завдань:

- аналізу стану, у тому числі причин положення з поточними активами підприємства;
- проведення аналізу товарних запасів розробка напрямів прискорення оборотності товарів;
- встановлення обґрунтованості завдань з товарообігу із зазначення обсягу та структури його, виявлення резервів підвищення товарообігу;
- розрахунок окремих показників, необхідних для складання аудиторського висновку.

З дослідження можна сказати, що аудит оборотних активів - процес тривалий і копіткий, що вимагає від

аудитора пильного вивчення застосовуваної на підприємстві методики обліку та первинних документів. Під час аудиту потрібно на кожному етапі робити безліч різноманітних операцій, що визначає роботу цієї ділянки як одну з найбільш трудомістких.

Висновки. Основні результати ефективної роботи аудиторів повинні полягати в першу чергу правильності розробленої методики та етапам планування проведення аудиту оборотних активів на підприємстві. Щодо відображення оборотних активів при складанні річної звітності, попередження помилок у веденні бухгалтерському обліку даного об'єкта, раціональному використанні оборотних активів, покращенні фінансового стану підприємства в цілому, прогнозованості його діяльності. Запропоновані організаційні методи аудиту операцій оборотними активами може бути скориговано з урахуванням особливостей функціонування підприємства. Для формування стратегії розвитку необхідно розробити ефективну систему аудиту, яка б враховувала особливості діяльності підприємств різних видів економічної діяльності.

Список літератури

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013
3. Запаси : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 січня в 2000 р. № 20. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-14>
4. Ворона Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Запаси та їх класифікація. Податки та бухгалтерський облік. 2018. № 50. <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/june/issue-50/article-37370.html>
5. Шеверя Я.В. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки : монографія. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с
6. Гамова О.В., Феофанов Л.К., Ракитянська Ю.В. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту виробничих запасів на складах. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 3. С. 57-62.
7. Дробязко С.І. Методичні аспекти фінансового обліку товарних запасів підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1 С. 5-10.
8. Труш В.Є. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 296 с.
9. Гайдаржийська О.М., Костюнік О.В., Ткач Д.Ю. Особливості аналізу, обліку й аудиту грошових коштів. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 33. С. 238-242.
10. Подмешальська Ю.В., Троян О.В., Ковалик М.Д. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 114-121.
11. Гамова О.В., Козачок І.А., Федоренко Т.С. Оцінка фінансового стану та розробка програми аудиту запасів. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 5. С. 42-50.
12. Шеверя Я.В. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки : монографія. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с.

References (transliterated)

1. Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti : Natsional'ne polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku no. 1, zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 07 lyutogo 2013 [Global standards for financial excellence: National regulation (standard) of accounting form No. 1, approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine on February 7. 2013] no 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Mizhnarodni standarty bukhgalters'koho obliku. [International accounting standards] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013
3. Dokhid : Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 15, zatverdzhenny nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 31 sichnya 2000 [3 Income: Regulation (standard) of accounting 15, approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated January 31, 2000] no. 20. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-14>
4. Vytraty : Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 16, zatverdzhenny nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 31 sichnya 2000 [Expenses: Provisions (standard) of accounting 16, approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated January 31, 2000] no. 20. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-16>
5. Zahors'kyi V.S. Finansy [Finances]: [navch. posib]. Kyiv : Znannya [knowledge], 2016, 247 p.
6. Pushkar M.S. Buhgalters'kyi oblik [Accounting: education]: [navch. posib]. Ternopil' : Kart-blansh, [Kart-blansh] 2016, 334 p.
7. Tsai-Tsalko Yu.S. Vytraty pidpryyemstva [Enterprise expenses]: [navch. posib]. Kyiv : TsUL, 2018, 656 p.
8. Trush V.Ye. Finansovyy oblik [Financial accounting]: [navch. posib]. Kyiv : Kondor [Kondor], 2018, 296 p.
9. Deriy V.A., Panasyuk V.M., Nazarova I.Ya. Oblik i zvitnist' za mizhnarodnymi standartamy [Accounting and reporting according to international standards]: [navch.-metod. kompleks]. Ternopil' : TNEU, 2018, 47 p.
10. Vyhiv's'ka I.M. Ponyattya dostovirnosti finansovoyi zvitnosti ta faktory vplyvu pry yiyi vyznacheni [The concept of reliability of financial reporting and factors influencing it are defined] Visnyk ZhDTU [herald ZhDTU]. 2018. no 1. pp. 145–154.
11. Shvets' V.H. Teoriya bukhgalters'koho obliku [Theory of accounting]: [pidruchnyk]. Kyiv, 2015. p. 447.
12. Bobrovs'ka N.V., Hrytsevs'ka O.A., Sukhorukova V.V. Formuvannya finansovyykh rezul'tativ diyal'nosti sil'skohospodars'kykh pidpryyemstv [Formation of financial results of agricultural enterprises]. Finansovyyi prostor [Financial space]. 2018. no. 4 (20). pp.145-150.

Nadiiшла (received) 03.10.2025

Відомості про авторів / About the Authors

Фальченко Олена Олександрівна (Falchenko Olena) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри обліку і фінансів; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8441-2894>; e-mail: Olena.Falchenko@khpi.edu.ua

Брік Світлана Володимирівна (Brik Svitlana) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри обліку і фінансів; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5411-4885>; e-mail: Svitlana.Brik@khpi.edu.ua